

С Т А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Екатерина Салкова Гетова;*
Институт за държавата и правото, Българска академия на науките и Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“;
Научна специалност: Наказателен процес

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност в УНСС*

Автор на дисертационния труд: *Таня Райчева Петрова*
Тема на дисертационния труд: *„МИТНИЧЕСКО РАЗСЛЕДВАНЕ“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 77/18.01.2023 г. на Ректора на УНСС

1. Информация за дисертанта

Обучението на дисертанта е осъществено по докторска програма „Наказателно-процесуално право“, професионално направление 3.6. Право, научна област „Социални, стопански и правни науки“, в катедра „Наказателноправни науки“ в Юридическия факултет на УНСС. Таня Петрова е зачислена в редовна форма на докторантура със Заповед на ректора на УНСС № 1185/17.04.2018 г., като за научен ръководител е определен доц. д-р Бойко Рашков. Със Заповед № 1036 от 12.04.2021 г. Таня Петрова е отчислена с право на защита, считано от 13.03.2021 г.

Таня Райчева Петрова е завършила висше юридическо образование през 1992 г. в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В периода от 2006 г. до 2011 г. придобива допълнителни квалификации за дейност като синдик и представител по индустриална собственост (вписана в регистрите по индустриална собственост за марки, географски означения и промишлени дизайни и за изобретения и полезни модели.

Има значителен практически опит: в периода 1992 – 2010 г. работи като сътрудник и адвокат, съответно учредител и съдружник в адвокатски кантори; в периода 2010 г. – 2021 г. е съдружник и управител в адвокатско дружество; през 2021 г. е съветник по правни въпроси на министъра на вътрешните работи и заместник-министър-председателя по обществен ред; в периода 09.2021 г. – 08.2022 г. е заместник-министър на вътрешните работи, след което е консултант по правни въпроси в търговско дружество. От 2021 г. до момента е гост-преподавател и хоноруван асистент по Наказателнопроцесуално право в Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в *обем 239 страници и съдържа 347 бележки под линия*. Библиографската справка включва *101, източници*, от които *96 на български език и 5 на руски, френски и английски*. Смятам, че темата на дисертационния труд дава възможност за по-широкообхватен литературен преглед, тъй като на първо място, включва проблеми, които са характерни не само за България, и на второ място, включва интердисциплинарните въпроси, характерни освен за наказателното и за административнонаказателното производство (биха могли да се проследят в рамките на научната дискусия например и дисертационните трудове на Венцислав Великов („Митнически нарушения и административнонаказателна отговорност за извършването им“, 2003 г., и на Венцислав Халаджов („Актуални аспекти на митническото разузнаване и разследване в системата на митническия контрол“), 2021 г.).

Дисертационният труд съдържа заглавна страница; съдържание; списък на използваните съкращения, увод; четири глави; заключение; приложения и използвана литература, а към него е приложена декларация за научни и научно-приложни резултати.

В **увода** е обоснована актуалността на темата, посочени са обекта, целите, задачите и методите на изследването и структурата на дисертационния труд.

В **Глава първа** е направен анализ на митническото законодателство и митническата политика на Република България, разгледани са източниците на митническото на право (в националната уредба, в международното публично право и в правото на Европейския съюз), както и структурата и дейността на митническата администрация и взаимодействието на митническите органи с други държавни органи.

В **Глава втора** са разгледани разследващите органи в митническата администрация, като е проследена правната уредба в исторически план и действащата уредба. Анализирани са статутът, компетентността, правомощията по задържане на граждани, принципите на наказателния процес, в които дисертантът забелязва специфично проявление (назначаемост и независимост) и етичните правила за поведение на служителите в митническата администрация.

Глава трета е посветена на митническото разследване. Изяснено е ползваното понятие, разгледано е приложението на правилото *ne bis in idem*, анализирани са някои специфики по делата за митнически престъпления във връзка с прилагани способности на доказване (разпит, експертиза, оглед, претърсване и изземване, задържане и изземване на кореспонденция и специални разузнавателни средства), направен е анализ на статистическите данни, отчетени от Върховната касационна прокуратура и от Агенция „Митници“.

В **Глава четвърта** са разгледани въпроси, свързани с международното митническо сътрудничество (между държави – членки на Европейския съюз и между държави – членки на ЕС и трети страни), включено е представяне на различни форуми и организации, чиято дейност е свързана с митническото сътрудничество (Световната митническа организация, Инициативата 17+, Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа), както и на участието на митническите органи в международни операции, направен е преглед на уредбата във връзка с дейността на Европейската прокуратура.

В **Заключението** е представено накратко проведеното изследване и обосноваването в него изводи, като са изведени и направените предложения *de lege ferenda*.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Смятам, че са постигнати целите и задачите, които си поставя дисертантът: проведено е комплексно изследване на митническото разследване, в рамките на което са анализирани нормите на митническото и наказателнопроцесуалното законодателство и са направени предложения *de lege ferenda*, които са от значение за развитие на научната дискусия и за усъвършенстване на законодателството. От гл.т. на методологията, намирам че би се постигнала по-голяма завършеност на изследването чрез прилагането и на сравнителен анализ, при който на базата на съпоставка с чуждото законодателство и анализ на теоретичните достижения в други държави биха се открили спецификите в българското законодателство с техните силни и слаби страни.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Като цяло споделям приносното значение на посочените от дисертанта научни и научно-приложни приноси: направено е комплексно изследване, което при това има интердисциплинарен характер; разгледани са редица институти, които са приложими при разследването на митнически престъпления от митнически служители; анализирани са обществените, икономическите и политическите отношения, в рамките на които се променя и нормативната уредба; анализирани са статистическите данни относно разследването на престъпления от разследващи митнически инспектори, направени са предложения *de lege ferenda*. Споделям изводите на дисертанта относно практическото значение на изследването, вкл. в частта, съдържаща насоки за подобряване на дейността на различните държавни органи.

Част от направените предложения намирам за добре аргументирани, а други според мен са спорни или се нуждаят от допълнителни аргументи, но оценявам същите като такива, които допринасят за развитие на научната дискусия, съответно на дискусията в практиката на нормотворческите и правоприлагащите органи.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът сочи в списъка в третата част на автореферата четири публикации по темата на дисертацията, като две от тях са фокусирани върху други въпроси от областта на наказателния процес („Видеоконференцията – възможност за провеждане в наказателното производство, Сборник с доклади от научна конференция „100 години УНСС – 100 години право в УНСС“, т. II - Актуални проблеми на публичното и наказателното право. Актуални проблеми на историческите, икономическите и социалните науки, Издателски комплекс УНСС, С., 2021, с. 300 – 308 и „Съкратеното съдебно следствие – възможност за разглеждане и решаване на делата в разумен срок“, Юридически сборник 2021, т. XXVIII, Бургаски свободен университет, Център за юридически науки, Б., 2021, с. 61 – 72), а две от публикациите са изцяло свързани с темата на дисертацията („Митническите лаборатории – възможности за подпомагане на наказателнопроцесуалната дейност“, приета за печат в „Юридически сборник“, Бургаски свободен университет, Център за юридически науки и „Митнически мобилни групи“, приета за печат в сп. „Общество и право“, Съюз на юристите в България). Последните две са приети за печат, поради което към момента не са получили разпространение сред професионалната общност.

6. Оценка на автореферата

Изготвеният автореферат в структурно отношение съдържа три части: (1) Обща характеристика на дисертационния труд; (2) Кратко изложение на дисертационния труд; (3) Публикации на докторанта. В първата част е обоснована актуалността на изследването, посочени са обекта, целите, задачите и методите на изследването, научните приноси, практическото значение на дисертационния труд, посочени са начините на апробиране на научните резултати, представена е общата информация относно обема и структурата на дисертацията. Авторефератът коректно отразява накратко съдържанието на дисертационния труд, като по мое мнение от него биха могли да се отстранят бележките под линия.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Като общи критични бележки бих посочила отклоненията от темата на някои места; липсата на аналитичен подход на някои места, които имат по-скоро значение за запознаване на читателя с определена информация, както и необходимостта от допълване на литературните източници, особено с чуждестранни, които биха дали възможност за сравнителноправен анализ, а чрез него съответно и за по-пълно проследяване на научната дискусия и по-големи възможности за изграждане на нови тези и аргументиране на едно или друго становище.

8. Заключение

*В заключение, за представеният за защита дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България – показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по специалността „Наказателен процес”, поради което изразявам своето положително становище и предлагам на членовете на научното жури да гласуват положително за придобиване на образователната и научна степен „доктор” от **Таня Райчева Петрова** в професионално направление 3.6. **Право, докторска програма „Наказателно-процесуално право“.***

Член на научното жури:

/доц. д-р Екатерина Салкова/